

KURÁTORSKÉ PŘÍSTUPY SOUČASNÝCH NÁRODNÍCH GALERIÍ V KAZACHSTÁNU A ČESKÉ REPUBLICCE

Cílem předložené bakalářské práce, jak jej autorka sama formuluje, je „poskytnout hlubší pochopení dynamiky uměleckého prostředí v Kazachstánu a České republice a identifikovat klíčové faktory, které formují kurátorská rozhodnutí v těchto zemích.“ (8) Práce má přehlednou strukturu a je rozdělena na několik částí. Nejprve se autorka v obecné rovině zabývá rolí kurátora a náplní kurátorské práce. Další část je věnována představení dvou galerií, jejichž praxe je hlavním předmětem autorčina zájmu: Galerie Almaty a Národní Galerie Praha. Následující pasáž pak obsahuje výstupy z vlastního empirického výzkumu ve formě rozhovoru a dotazníků, jejichž respondenty byli kurátoři obou institucí.

V teoretické části se autorka s využitím relevantní odborné literatury podařilo vystihnout hlavní principy současné kurátorské praxe. Plynulost výkladu nicméně narušuje jednak to, že první 3 kapitoly se obsahově částečně překrývají, takže některé informace se v nich opakují vícekrát; jednak má výklad spíše přehledový charakter – autorka postupně představuje různé koncepte kurátorství, příliš je však sama nekomentuje a nereflektuje, nakolik/v čem jsou odlišné, jaká jsou jejich východiska apod. Text tak v některých pasážích působí spíše jako nahodile řazené fragmenty než souvislý výklad. Podobné je to i v případě kapitoly 1.4 věnované definici konceptu „umělecké scény“.

Část, v níž autorka představuje obě galerie a jejich kurátorské přístupy je podle mého názoru příliš stručná a popisná. Kapitoly sice přibližují historii obou institucí, postrádám zde však podrobnější reflexi odlišných podmínek (ekonomických, politických, společenských..), v nichž tyto instituce fungují, a které jejich kurátorské strategie bezpochyby ovlivňují. U kapitol 2.2 a 3.2, kde se dočteme o výstavách uspořádaných v těchto galeriích v posledních dvou letech není jasně vysvětleno, podle jakých kritérií byly „klíčové výstavy a projekty“ identifikovány (nebo se jedná o všechny výstavy za dané období?). Navíc zde najdeme jen stručný popis výstav, zatímco pro rozvíjení zkoumané problematiky by bylo přínosnější detailněji se zaměřit právě na kurátorská rozhodnutí, která stála za jejich koncepcí.

Oceňuji, že autorka se rozhodla začlenit do své práce i perspektivu kurátorů. Samotný přepis odpovědí získaných z rozhovoru a dotazníků obsahuje některé zajímavé informace, z toho, co je prezentováno jako výstupy v hlavním textu BP se nicméně dozvídáme opět spíše jen obecné poznatky. „Například kurátoři, kteří pracují v Almaty Gallery, mohou klást větší důraz na připomenutí si významných dat a orientaci na návštěvníka, kurátoři Národní galerie Praha ale kladou větší důraz na zachování sociálního kontextu nebo práci s textem a prostorem. Tyto rozdíly mohou odrážet kulturní a institucionální charakteristiky každé země.“ (41) Jaké kulturní a institucionální charakteristiky obou zemí v tomto případně hrají roli text dále neobjasňuje, podobně jako konkrétní příklady, na nichž by odlišné praxe a strategie kurátorství bylo možné přiblížit přesvědčivěji. Celkově mi přijde, že některé odlišnosti, které autorka identifikuje v přístupu obou galerií, nejsou až tak zásadní a vycházejí spíše z jednotlivých formulací zachycených v rozhovorech než ze systematického výzkumu. Odhadovala bych, že například to, co je v práci představeno jako

specifikum kurátorského přístupu v Almaty Gallery, tj. že „se nejčastěji zaměřují na uchování paměti důležitých historických událostí nebo dat a také se zaměřují na potřeby a zájmy návštěvníků. Tento přístup demonstruje touhu vytvořit výstavní prostor, který nejen zobrazuje umělecká díla, ale také zohledňuje historický a kulturní kontext a také očekávání publika“ (s. 41) by při bližším pohledu velmi dobře pasovalo i na pražskou NG. A naopak – „pro kurátory v národní galerii v České republice jde především o to, jak výstavu vnímá divák. Snaží se vytvořit pro každého návštěvníka jedinečný zážitek, zaměřují se nejen na samotnou sbírku umění, ale také na způsob, jakým je návštěvník prožije.“ (42) – k tomu by se dost možná hlásil i kurátor z Almaty.

V práci se objevuje řada podnětných témat, která skutečně svědčí o odlišném přístupu obou institucí a stála by za obsáhlejší rozpracování a pečlivější argumentaci – např. zaměření Almaty na podporu mladých umělců, výraznou orientaci na tradice, komunity a jejich identitu či zaměření na aktuální problémy a politická témata (viz. str. 25). Autorka však tato témata pouze stručně zmiňuje a dále je nerozvádí. V tom podle mého názoru spočívá slabina celé práce: po celou dobu se drží převážně v popisné, velmi obecné rovině, informace jsou často nepropojené, chybí zde snaha zasadit vlastní zjištění do širších souvislostí či je jakkoli dále interpretovat. Občas v textu postrádám také komentář k vlastnímu postupu – pokud například autorka promýšlí možnosti spolupráce obou galerií, v jakém kontextu tak činí? V čem spatřuje důležitost a přínos spolupráce právě těchto dvou institucí? Nabízejí se zde (pro NGP či AG) výrazně jiné možnosti než v případě mezinárodní spolupráce s jinými národními galeriemi?

Pokud jde o formální stránku, práce obsahuje všechny povinné části. Autorka korektně uvádí své zdroje, na některých místech nicméně není zcela zřejmé, k jak dlouhé pasáži se odkaz vztahuje (často je uveden hned na začátku), občas také text není označen jako přímá citace, i když se jedná o doslovný přepis (např. str. 27). Místy se v textu objevují gramatické a stylistické chyby (chybějící slova ve větách, nesprávné skloňování apod.).

Záměr definovaný v úvodu se podle mého názoru podařilo naplnit jen částečně. Práce ovšem i tak splňuje kritéria kladená na bakalářské práce a doporučuji ji k obhajobě. Navrhuji ji hodnotit jako dobrou (3).

V Praze dne 11.9.2024

Irena Řehořová